

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

Oikeusturvapalvelut

22.4.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Oikeusministeriön lisävastine lakivaliokunnalle (HE 44/2020 vp)

Lakivaliokunta on esittänyt oikeusministeriölle pyynnön täsmentää annettua vastinetta.

1. Toimenpidealoite TPA 20 2020 vp

Toimenpidealoitteessa on ehdotettu, että *hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen myös ulosotossa olevien kansalaisten taloudellisen tilanteen COVID-19-pandemian aikaan muuttamalla lainsäädäntöä tilapäisesti sallimalla useampia vapaakuukausia.*

Lakiehdotuksessa ulosottokaaren 4 luvun 52 §:n vapaakuukausien myöntämistä koskevaa säännöstä on ehdotettu muutettavaksi siten, että oikeus vapaakuukausiin olisi myös, jos velalliselle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus.

Lakivaliokunnan kuulemisen yhteydessä on esitetty, että oikeus vapaakuukausiin tulisi mahdollistaa myös niille velallisille, joiden ulosmittaus ei ole vielä jatkunut yhdenjaksoisesti tai lähes yhdenjaksoisesti yhtä vuotta.

Tämän perusteella oikeusministeriö on ehdottanut säännöstä muutettavaksi niin, että myös ulosmittaukset, joiden kesto ei ole jatkunut yhtä vuotta voidaan keskeyttää. Alle vuoden voimassa olleiden ulosmittausten osalta vapaakuukausien myöntämisen edellytyksenä olisi covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista väliaikainen maksuvaikeus.

Vapaakuukausien määrää sääntelee ulosottokaaren 4 luvun 53 §, jonka perusteella velalliselle on annettava tulo- ja elatusvelvoitteiden ulosmittauksessa vuosittain kaksi vapaakuukautta. Muilla perusteilla vapaakuukausia annetaan velallisen pyynnöstä enintään yhteensä kolme vuosittain.

Ulosottokaaren 4 luvun 53 §:n tarkoittamien vapaakuukausien määrää muutettaessa tulisi arvioida myös, miten muutos vaikuttaisi niiden velallisten asemaan joille koronaepidemia ei ole aiheuttanut muutoksia. Vapaakuukausihakemusten määrä tulisi lisääntymään ja tämä lisäisi merkittävästi ulosottoviranomaisen työtaakkaa ja myös tietojärjestelmän muutostarpeen ja muutosten tekeminen viivästyttäisi lain voimaantuloa. Muutoksella olisi myös merkittävä vaikutus velkojien oikeuksien toteutukseen, jolloin perustuslain 15 §:n mukaisen omaisuuden suojan tarkastelu sekä väliaikaisen lain säätämisyjärjestyksen arviointi tulisi tehdä laajemmin.

Ehdotetun lakimuutoksen tavoite on saada nopeasti voimaan laki, joka tehokkaasti vähentää niitä haittoja, joita covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista väliaikainen maksuvaikeus on kansalaisille aiheuttanut.

Lainsäädäntöön ei ehdoteta TPA 20 2020 vp:n esittämällä tavalla lisättäväksi vapaakuukausien määrää. Ehdotuksessa covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista väliaikainen maksuvaikeus otetaan huomioon mahdollistamalla tällä perusteella vapaakuukausien myöntäminen kaikille palkanulosmittauksen kohteena oleville velallisille. Vaihtoehtoisesti kaikki toistuvaistulon ulosmittauksen kohteena olevat voivat hakea ulosmittauksen rajoittamista ulosottokaaren 4 luvun 51 §:n perusteella.

2. Vapaakuukausien säännösehdotus

Teknisen tarkastuksen perusteella ulosottokaaren 4 luvun 52 §:n muoto olisi seuraava:

52 §

Vapaakuukausien perusteet

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (vapaakuukaudet), jos:

- 1) ulosmittaus on toimitettu 4 luvun 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena;
- 2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat;
- 3) *velalliselle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus; tai*
- 4) keskeyttämiseen on muu erityinen syy.

Velalliselle voidaan antaa vapaakuukausia myös, jos hänelle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista väliaikainen maksuvaikeus, vaikka ulosmittaus ei ole jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti yhtä vuotta.

3. Siirtymäsäännös

Lakiin ehdotettu siirtymäsäännös on ollut teknisessä tarkastuksessa. Siirtymäsäännöksen jälkimmäinen lause, joka koskee väliaikaisen lain perusteella tehtyjen päätösten voimassaoloa väliaikaisen lain voimassa olon päättymisen jälkeen, on tarpeeton.

Väliaikainen laki ei muuta ulosottokaaren perusteella tehtyjen toimenpiteiden ja päätösten voimassaolon rakennetta. Tämän vuoksi erillinen säännös ei ole tarpeen.

Sen sijaan lain voimaantuloa koskeva säännös on ainakin asiantilaa selventävä. Ohessa teknisesti tarkastettu siirtymäsäännösehdotus.

Tätä lakia sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin tässä laissa tarkoitettuihin asioihin.